

ការណែនាំពីការចិញ្ចឹមតែជ្វាសត្វណៈ គ្រួសារនៅកម្ពុជា

Improving Goat Raising in Cambodia

រៀបរៀងដោយ: បណ្ឌិត ម៉ាយ ប្រមូល

បោះពុម្ពដោយ: មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សានិងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា (CEDAC)

ឧបត្ថម្ភដោយ: អង្គការ ZOA និង ECHO

អារម្ភកថា

ការចិញ្ចឹមសត្វជាផ្នែកមួយក្នុងវិស័យកសិកម្ម នៅប្រទេសកម្ពុជាកសិករច្រើនចិញ្ចឹមជាលក្ខណៈ គ្រួសារ ។

ពពែ ជាសត្វដែលមានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងដូចជា ផ្តល់សាច់ដែលមានឱជារស និងថាមពលច្រើន ផ្តល់ទឹកដោះដែលអាចកែច្នៃជាផលិតផលសំរាប់បរិភោគផ្សេងទៀត ស្បែកសំរាប់យកទៅកែច្នៃធ្វើជាសំភារៈ ប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ ដូចជា ខ្សែក្រវ៉ាត់ កាបូប ស្បែកជើង ។ល។ ពពែ ក៏ផ្តល់នូវលាមកដ៏មានតំលៃសំរាប់យក ទៅធ្វើជាជីដាក់ដំណាំផ្សេងៗ (លាមករបស់ពពែសំបូរជាតិអាហ្សូតជាងលាមករបស់គោ ក្របី) ។

កន្លងមកនៅប្រទេសកម្ពុជាយើង កសិករពុំសូវមានការចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការចិញ្ចឹមពពែប៉ុន្មានទេ ព្រោះប្រជាជនពុំសូវនិយមបរិភោគសាច់ពពែ ឬទឹកដោះពពែ។ សព្វថ្ងៃសត្វពពែមានតំលៃថ្លៃនៅលើទីផ្សារ ហើយចំនួនអ្នកចង់ចិញ្ចឹមពពែក៏ មានការកើនឡើងដែរ។ ដើម្បីជំនួយដល់បងប្អូនកសិករដែលមានចំណាប់ អារម្មណ៍ក្នុងការចិញ្ចឹមពពែ យើងសូមផ្តល់នូវព័ត៌មានសំខាន់ៗ ទាក់ទងទៅនឹងការចិញ្ចឹមពពែ ជាពិសេស ការជ្រើសរើសពូជ ។

សៀវភៅ "ការណែនាំពីការចិញ្ចឹមពពែជាលក្ខណៈគ្រួសារនៅកម្ពុជា" ត្រូវបានរៀបរៀងឡើងជា ភាសារខ្មែរ ដោយបានបកប្រែកែសំរួលចេញពីសៀវភៅ "Goat Development Program-Sri Lanka-German Goat Development Project" និងយោងទៅលើការចុះសិក្សាផ្ទាល់ពីការចិញ្ចឹមពពែ ក្នុងតំបន់មួយចំនួននៅប្រទេសកម្ពុជា។ ការចងក្រងសៀវភៅនេះ ផ្អែកលើតំរូវការរបស់អង្គការ សេដាក CEDAC និងអង្គការ ZOA សំរាប់បណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិក កសិករតាមតំបន់គោលដៅ និងកសិករទូទៅ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ សៀវភៅនេះបង្ហាញពីបច្ចេកទេសសាមញ្ញក្នុងការចិញ្ចឹមពពែជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដោយ បង្ហាញពីការជ្រើសរើសពូជ ការផ្តល់ចំណី ការថែទាំ និងជំងឺដែលជួបប្រទះញឹកញាប់ក្នុងការចិញ្ចឹម ពពែ ។ល។

យើងខ្ញុំរាយរងចាំរាល់ការទិញទំនិញក្នុងន័យស្ថាបនាពីសំណាក់ លោក លោកស្រី អ្នក បច្ចេកទេស ប្រជាកសិករ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ។

មាតិកាអត្ថបទ

	ទំព័រ
១. សារៈសំខាន់ក្នុងការចិញ្ចឹមពពែ	១
២. ពូជ	១
៣. ការជ្រើសរើសពូជ និងការបង្កាត់ពូជ	១
៣.១. ការជ្រើសរើសពពែ	២
៣.២. ការក្រៀមពពែ	៣
៣.៣. ពពែញីទុកធ្វើពូជ	៤
៣.៤. ដំណើរការនៃការបន្តពូជ	៧
៤. ទ្រុឌ	៥
៤.១. ទ្រុឌពពែដែលសង់ផ្ទាល់ដី	៥
៤.២. ទ្រុឌពពែដែលសង់ផុតពីដី	១០
៤.៣. តើអ្នកត្រូវសង់ទ្រុឌពពែនៅកន្លែងណា?	១២
៥. ការថែទាំមេពពែដើម	១៤
៦. ការបង្កើតកូនពពែ	១៥
៦.១. ការបង្កើតកូនធម្មតា	១៦
៦.២. ការជួយមេពពែក្នុងពេលកើតកូន	១៧
៦.៣. ការចិញ្ចឹមកូនពពែ	១៨
៦.៤. ការផ្តល់ចំណីកូនពពែដោយដប	១៩
៦.៥. តារាងនៃការផ្តល់ចំណីសំរាប់កូនពពែ	២០
៧. ការគ្រប់គ្រង និងការផ្តល់ចំណី	២២
៧.១. របៀបគ្រប់គ្រងពពែ និងប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់ចំណី	២២
៧.១.១. ប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់ចំណីក្នុងទ្រុឌ	២២

៧.១.២. ប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់ចំណីដោយចង	២៣
៧.១.៣. ប្រព័ន្ធនៃការចិញ្ចឹមលែងឱ្យស៊ីលើវាលស្មៅ	២៣
៧.១.៤. ទំលាប់របស់សត្វពពែក្នុងការស៊ីចំណី	២៤
៨. ប្រភេទចំណី និងប្រភពចំណី	២៥
៨.១. ការលែងឱ្យស៊ីលើវាលស្មៅ	២៥
៨.២. ការកំណត់ព្រំដែនឱ្យស៊ីលើវាលស្មៅ	២៥
៨.៣. ចំណីបែកង	២៧
៨.៤. ចំណីដែលបានមកពីកាកសំណល់ផ្ទះបាយ	៣០
៨.៥. ចំណីដែលបានមកពីអនុផលកសិកម្ម	៣១
៨.៦. ចំណីផ្សំ	៣១
៨.៧. សារធាតុខនីដ (mineral)	៣២
៨.៨. កំឡុងពេលខ្សត់ចំណី	៣៣
៩. ទឹក	៣៤
១០. ការថែទាំព័ត	៣៥
១០.១. ការថែទាំ និងធ្វើអនាម័យ	៣៦
១១. ជំងឺ	៣៨
១១.១ ក្រចកពីណាក្រហម	៣៨
១១.២ ការថែទាំ ព្យាបាលមុខរបួសតូច និងបួស	៣៩
របួសហូរឈាម	៤០
ពស់ចឹក	៤០
១១.៣ បារ៉ាស៊ីតខាងក្រៅ	៤០
អង្ករ	៤១
ការការពារ និងការព្យាបាលបារ៉ាស៊ីតខាងក្រៅ	៤១
១១.៤ បារ៉ាស៊ីតខាងក្នុង	៤២

	ការការពារ និងព្យាបាលជំងឺស៊ីតខាងក្នុង	៤២
១១.៥	កុកស៊ីដូស៊ីស (Coccidiosis)	៤៣
១១.៦	ជំងឺខ្លិន (goat paralysis)	៤៤
១១.៧	ជំងឺសួត (pneumonia)	៤៥
១១.៨	ជំងឺរលាកស្បែក (Contagious Pustular Dermatitis)	៤៧
១១.៩	ជំងឺហើមពោះ (Bloat)	៤៧
១១.១០	រោគរលាកដោះ (mastitis)	៤៨
១១.១១	ជំងឺអុតក្តាម	៤៩
១១.១២	ជំងឺសារទឹក	៥០
១១.១៣	ជំងឺបុស្តខ្យល់	៥១

តារាង

ទំព័រ

តារាងទី ១: តម្រូវការផ្ទៃក្រឡាទ្រុងសំរាប់ព័ត៌ ១ក្បាល ១២

តារាងទី ២: តារាងនៃការផ្តល់ចំណី - ការផ្តល់ចំណីដោយដបដល់កូនព័ត ២១

តារាងទី ៣: ជំងឺសំខាន់ៗ ៥២

រូបភាព

រូបទី ១: ពូជព័តដែលកសិករចិញ្ចឹមក្នុងស្រុក ១

រូបទី ២: កូនព័ត និងមេដែលមានសុខភាពល្អ និងមាំមួន ២

រូបទី ៣: ព័តចាស់សំរាប់ធ្វើពូជ ៣

រូបទី ៤: ឧបករណ៍សំរាប់ត្រៀមព័ត

(Burdizzo និង Elastrator Rubber Rings) ៤

រូបទី ៥: ព័តព្យាបាលដែលល្អសំរាប់ទុកពូជ ៥

រូបទី ៦: មេព័តដែលមានកន្សោមដោះមិនល្អ (កន្សោមដោះយាវ) ៦

រូបទី ៧: កន្សោមដោះមិនល្អ ៦

រូបទី ៨: មេព័តដែលមានកន្សោមដោះល្អ ៦

រូបទី ៩: ទំរង់ជើងមិនល្អ ៧

រូបទី ១០: ទ្រុងព័តដែលសង់ផ្ទាល់ដី ១០

រូបទី ១១: ទ្រុងព័តសង់ផុតពីដី ១១

រូបទី ១២: ធ្នើរ ឬទ្រុងសំរាប់ដាក់ស្មៅ ដោយភ្ជាប់ទៅនឹងជញ្ជាំង ១៣

រូបទី ១៣: ការថែទាំមេព័តជើម ១៥

រូបទី ១៤: ការកាត់សំអាតរោមខាងក្រោយរបស់មេព័តមុនកើតកូន ១៦

រូបទី ១៥: ទ្រុងសំរាប់កូនព័តដែលទើបកើត ១៧

រូបទី ១៦: ការជួយមេព័តក្នុងពេលកើតកូន ១៨

រូបទី ១៧: កូនពពែក្នុងពេលចៅដោះ	១៩
រូបទី ១៨: ការលែងពពែឱ្យស៊ីលើវាលស្មៅ និងតាមគម្ពោធច្រៃ	២៤
រូបទី ១៩: ការកំណត់ចងពពែឱ្យស៊ីលើវាលស្មៅ	២៦
រូបទី ២០: ស្លឹក និងដើមកន្ទំថេតសំរាប់ជាចំណីពពែ	២៨
រូបទី ២១: ស្លឹកដំឡូងមីជាចំណីពពែ	២៩
រូបទី ២២: ការចោលសំអាតទ្រុឌប្រចាំថ្ងៃ	៣៧